Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Hallintovaliokunta 6.11.2019

HE 51/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Asiantuntijalausunto

Hallintovaliokunta on pyytänyt Uudenmaan liiton kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta. Esityksellä ehdotetaan muutettavaksi alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annettua lakia siten, että lakiin lisätään uutta kansallista alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemiseen tarkoitetun määrärahan hallinnointia koskevat säännökset. Määräraha korvaisi aikaisemmin käytössä olleen alueellisen innovaatioiden ja kokeilujen käynnistämisen määrärahan (AIKO). Esitys perustuu pääministeri Rinteen hallituksen ohjelman Elinvoimainen Suomi -kokonaisuuteen.

Uudenmaan liiton mielestä esitys uuden kansallisen aluekehittämisen määrärahan luomisesta on kokonaisuutena hyvä ja luo mahdollisuuksia hallitusohjelman ja hallituksen aluekehittämispäätöksen mukaisten toimien järjestämiseen ja tuottamiseen. Hallitusohjelmassa on todettu, että maakunnan liittojen rooli aluekehittämisviranomaisena jatkuu ja että liitoilla on myös jatkossa keskeinen merkitys aluekehityksen ja yhteistyön edistäjänä. Esitetty alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemiseen käytettävä määräraha turvaa osaltaan maakunnan liittojen roolia tässä tehtävässä.

Esityksen mukaisella määrärahalla edistettäisiin erilaisten alueiden ja kaupunkien kestävää kasvua ja elinvoimaa. Uudenmaan liiton mielestä määräraha tulisi olla kokonaisuudessaan maakunnan liitoille myönnettyä maakuntien omaehtoiseen kehittämiseen kohdennettavaa rahoitusta. Määrärahan suuruus on turvattava ja sen käyttömahdollisuus koko hallituskauden aikana on varmistettava.

Hallituksen tavoitteena on rakentaa menestystä alueiden ja kaupunkien vahvuuksien ja erityispiirteiden ympärille eri toimijoiden yhteistyöllä. Uudenmaan liitto esittää, että lakiesityksessä voitaisiin viitata suoremmin maakuntien laatimien älykkään erikoistumisen strategioihin, joita tehdään maakuntien liittojen johdolla ja jotka toimivat myös tulevan EU:n rakennerahoituksen pohjana.

Uudenmaan liitto esittää, että määrärahalle voitaisiin antaa yksinkertaisempi lyhenne (vrt. maakunnan kehittämisraha, AIKO), esim. elinvoimaraha, jolloin määrärahan nimen käyttäminen erilaisissa tiedotus- ja infotilaisuuksissa olisi helpompaa ja eri toimijat oppisivat tunnistamaan sen.

Määrärahan käyttö

Uudenmaan liitto pitää hyvänä sitä, että esityksen mukaan määrärahaa voi käyttää joustavasti ja laajasti erilaisiin aluekehityshankkeisiin. Määrärahaa voitaisiin käyttää mm. alueiden vahvuuksiin ja erikoistumiseen perustuviin kehittämishankkeisiin, monenkeskisiin selvitys- ja kehittämishankkeisiin, jotka edellyttävät nopeaa reagointia ja joihin muiden viranomaisten rahoitusvälineet eivät sovi. Lisäksi määrärahaa voitaisiin käyttää hallitusohjelman mukaisen kansallisen kaupunkistrategian sekä seutukaupunkiohjelman sekä metropolipolitiikan toimeenpanoon.

Uudenmaan liiton mielestä määräraha täydentää osaltaan muita keskeisiä aluekehittämisrahoitusvälineitä kuten rakennerahastoja ja ELY-keskusten rahoitusvälineitä eikä ole päällekkäinen näiden kanssa. Uudenmaan liitto toivoo, että määrärahan jaossa eri maakuntien välillä otetaan huomioon maakuntien potentiaali luoda uusia työpaikkoja sekä lisätä työllisyyttä ja innovaatioita. Uudenmaan liitto myös esittää, että määrärahaa voidaan käyttää kansainvälisten, aluekehittämisen kannalta tärkeiden, laajojen EU-hankkeiden (esim. Horizon Europe, Life) valmisteluraholtuksena.

Esityksen mukaan rahoitettavien hankkeiden yhteys maakunnan valittuihin kehittämisen tavoitteisiin on syytä olla selkeä. Tärkeimmät näitä maakunnan poliittista tahtoa ilmaisevat ohjelmat ovat maakuntaohjelma (Uusimaa-ohjelma), sen toimenpanosuunnitelma (TOPSU) sekä Uudenmaan Älykkään erikoistumisen strategia (RIS3).

Ministeriöiden myöntämä tuki

Esityksen mukaan alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen määrärahaa voitaisiin käyttää myös valtakunnallisiin, työ- ja elinkeinoministeriön käynnistämiin selvitykseen ja hankkeisiin. Tähän tarkoitukseen tulisi käyttää enintään esityksessä oleva 2 % vuotuisesta määrärahasta.

Kevennetty hallintomenettely

Uudenmaan liitto toivoo, että määrärahan hakemiseen, maksatukseen ja raportointiin liittyvät hallinnolliset menettelyt olisivat mahdollisimman kevyitä eivätkä niin raskaita kuin esimerkiksi AIKO-ohjelmassa.

Ossi Savolainen
Maakuntajohtaja